

ПРОЕКТ “ПТАХ ОДУД”

Підготував
Учень 8-В класу
ЗНВК № 67
Ходунов Валерій

Загальні відомості

Одуд – невеликий яскраво забарвлений птах із довгим вузьким дзьобом і чубчиком, що розкривається у вигляді віяла. Широко поширений у південних і центральних областях Європи й Азії, а також майже на всій території Африки. Улюблене місце існування – відкрита місцевість з розрідженими чагарниками або деревами, така як савана, луки або пасовище. Обережний, але не полохливий – як правило, сторониться людей і відлітає при їх наближенні. Багато часу проводить на землі, полюючи на комах.

Це єдиний сучасний представник родини одудових, однієї з родин ряду одудоподібних. Думки орнітологів про систематичне положення цього виду вельми різноманітні. Деякі вчені розглядають підвиди звичайного одуда як окремі види, а

Зовнішній вигляд

кий птах, 25-

крил 44-48 см.

ругастим чорно-білим
оста, довгим

на голові, тому
нити від інших птахів.
ії і грудей,

рожевого до
вого. Крила широкі, округлі,
і білувато-жовтими смугами. Хвіст
жою білою перев'яззю посередині.

Черевна частина тьму са рожево-руда, з чорнуватими повздовжніми смугами з боків. Чуб на голові оранжево-рудий, з чорними вершинами пір'я. Дзьоб завдовжки 4-5 см, злегка заломлений униз. Язик, на відміну від багатьох інших видів птахів, сильно редукований. Ноги свинцево-сірі, достатньо сильні, з короткими плеснами і тупими кігтями. Самці і самки зовні один від одного не відрізняються. Молоді птахи в цілому забарвлені в менш насичені тони, мають коротший дзьоб і чуб.

Поведінка

Землею одуд пересувається швидко і моторно, подібно до звичайного шпака. У разі раптової тривоги, коли немає можливості врятуватися втечею, може зачітисся, притиснувшись до землі, розпластавши крила і хвіст і підвівши вгору дзьоб. Політ у одуда нешвидкий, нагадує пурхання метелика. Проте, він достатньо маневрений і хижим птахам рідко вдається схопити одуда в погоню.

Вокалізація одуда така ж особлива, як і його зовнішній вигляд. Голос — глухий, злегка горловий три або п'ятискладовий крик «ум-ум-ум» або «уд-уд-уд» (звідки птах і отримав свою назву), що повторюється кілька разів поспіль. Інтервал між серіями звуків рідко перевищує 5 сек. Крім того, у разі здивування або переляку одуд видає пронизливий крик «чі-ір». Іноді під час шлюбних ігор або доглядаючи потомство видає глухий розкотистий звук.

Розповсюдження і житло

Одуд – птах Старого Світу. У Євразії поширений на всьому протязі із заходу на схід, в середній і південній її частині. Із територій західної та північної Європи практично не гніздиться лише на Британських островах, країнах Скандинавії, а також у високогірних районах Альп, Апеннін і Піренеїв. У Німеччині і Прибалтиці поширений спорадично. У Східній Європі гніздиться на південь від Фінської затоки до Каспійського моря. Зустрічається на Японських островах, Тайвані і Шрі-Ланці. На південному сході досягає південної частини Малайського півострову. Відомі випадкові зальоти на Суматру і острів Калімантан. У Африці основний ареал розташований на південь від Сахари, а також на крайній півночі уздовж узбережжя Середземного моря. На Мадагаскарі мешкає в західній, посушливішій частині. У горах зазвичай зустрічається до 2000 м над рівнем моря, хоча в окремих випадках піднімається до 3100 м. Зазвичай селиться на рівнині або в горбистій місцевості, де перевагу віддає відкритим ландшафтам без високої трави у поєднанні з окремими деревами або невеликими гаями. Найбільшої чисельності досягає в теплих і посушливих районах – степовій і лісостеповій зоні, савані. Тримається степових ярів, лугов, біля кромки або на узліссі, в річкових долинах, передгір'ях, у прибережних чагарникових дюнах. Для гнізд використовує пухлясті дерева, мікгір'я в камених щілинах, обривах

Живлення

одуда складають

їх личинки і

ки, стоноги, багатоніжки,

ловить

дрібних жаб,

верхні землі, зазвичай

у

грунті.

часто колупається в гної,

гнилій деревині, проробляє

ерідко

к в одуда короткий, тому він іноді

і — для цього птах підкидає її в

жуків довбає об землю, заздалегідь

розбиваючи на частини.

Розмноження

Статевої зрілості одуд досягає у віці одного року. Це моногамний птах. В Європі птахи прибувають до місця гніздування досить рано – в березні-квітні, коли ще тільки з'являються перші проталини. Відразу після прильоту самці займають територію для розмноження і поведуться дуже активно – голосно кричать, видають глухі звуки «уп-уп-уп», що часто повторюються, тим самим підкликаючи самок. У цей період найчастіше і голосно птахи кричать вранці і увечері, рідше вдень.

Під час залицяння самець і самка поволі літають один за одним, позначаючи місце для майбутнього гнізда. Часто одна і та ж територія використовується протягом кількох років.

Як правило, одуди розмножуються окремими парами, проте у разі сусідства інших одудів між самцями нерідкі бійки на межі територій, що нагадують півнячі бої. Якщо поблизу відповідного укриття немає, яйця можуть відкладатися прямо на землі серед висохлих останків якої-небудь тварини. Вистилання або відсутнє зовсім, або містить лише декілька травичок, пір'я і шматочки коров'ячого гною.

ПОТОМСТВО

мства зазвичай

разі

осілого способу

повторні цикли. Розмір кладки в

імату складається з 5-

я довгасті, розміром

лизько 4,4 г. Забарвлення варіює в

ірувато-білого до

голубуватий або

У день відкладається по одному

першого яйця і продовжується

самка, тоді як самець здобуває їй

віт, сліпі і покриті рідким рудуватим

пухом, який через декілька днів замінюється іншим, рожево-білого кольору і густішим. Вигодовуванням пташенят займаються обидва батьки, по черзі приносячи їм личинки комах і черв'яків. У віці 20-27 днів пташенята покидають гніздо і починають літати, хоча ще протягом кількох тижнів залишаються поряд з батьками.

Джерела

Використано інформацію з вільної енциклопедії “Вікіпедія”
(<https://uk.wikipedia.org/wiki/Одуд>)